

Hlas Ukrajinců: Pracovní uplatnění, dovednosti a kvalifikace uprchlíků

/ Výzkum mezi uprchlíky

Sociologický ústav
Akademie věd ČR

PAQ
RESEARCH

/ Autoři výzkumu

Martina Kavanová, Daniel Prokop, Michael Škvrňák, Matyáš Levinský (PAQ Research)

/ Sběr a zpracování dat

Paulína Tabery, Yana Leontiyeva, Jana Vitíková, Martin Spurný, Matouš Pilnáček, Monika Kyselá, Olga Zhmurko (Sociologický ústav AV ČR)

/ Kontakty pro média

Daniel Prokop

PAQ Research

prokop@paqresearch.cz

+420 608 333 902

Martina Kavanová

PAQ Research

kavanova@paqresearch.cz

+420 608 353 597

Yana Leontiyeva

Sociologický ústav AV ČR

yana.leontiyeva@soc.cas.cz

+420 774 802 440

/ Datum vydání zprávy

6. 9. 2022

Obsah

<i>Hlavní zjištění.....</i>	<i>2</i>
<i>Doporučení PAQ Research.....</i>	<i>4</i>
<i>O výzkumu.....</i>	<i>5</i>
<i>/ 1/ Stav zaměstnanosti a na čem závisí.....</i>	<i>6</i>
<i>/ 2/ Využití kvalifikací.....</i>	<i>8</i>
<i>/ 3/ Prekarizace práce.....</i>	<i>12</i>
<i>/ 4/ Spokojenost se zaměstnáním a hledání nové práce.....</i>	<i>15</i>
<i>/ 5/ Čeština a IT dovednosti jako pracovní předpoklad.....</i>	<i>17</i>
<i>Appendix: IT dovednosti.....</i>	<i>21</i>

Hlavní zjištění

Pracovní aktivita a na čem závisí

- / 1 / Placenou práci v současné době vykonává přes 40 % ekonomicky aktivních ukrajinských uprchlíků v ČR (dospělí s vyloučením studentů, seniorů a rodičů na rodičovské). Většina z nich pracuje přes 30 hodin týdně a část zároveň pracuje na dálku na Ukrajině. Okolo 8 % pracuje pouze distančně na Ukrajině. **Celkově je tak polovina ekonomicky aktivních uprchlíků pracovně aktivní.** Další mohli mít nárazové práce a dohody v minulosti.
- / 2 / V rámci rodičů **výrazně častěji pracují ti, kteří našli školku pro svoje děti. Častěji pracují lidé, kteří bydlí ve standardním bytovém bydlení.** Vysokoškolsky vzdělaní Ukrajinci častěji pracují na dálku na Ukrajině, méně často pro české zaměstnavatele. Uprchlíci v Praze pracují celkově méně. To může souviset s vyšším napojením na již vydělávající ukrajinskou diasporu, menší dostupností předškolní péče či bariérami v zapojení do kvalifikovaných pozic v metropoli.

Využití kvalifikací

- / 3 / Velká část Ukrajinců, kteří od února přišli do Česka, měla na Ukrajině relativně vysoké pracovní kvalifikace – 2/3 z ekonomicky aktivních respondentů patřili na Ukrajině mezi specialisty, technické či vedoucí pracovníky či úředníky (pracovní klasifikace ISCO).
- / 4 / **V Česku však pracující uprchlíci velmi často ztrácí kvalifikace.** Ukrajinci, kteří pracují pro české zaměstnavatele, **pracují ve 44 % ve výrazně horší kvalifikaci než na Ukrajině** (zejména propad ze specializovaných pozic do nekvalifikované manuální práce), **ve 21 % si v kvalifikaci pohoršili mírně** (například propad pokles kvalifikace v rámci manuální práce) a zbylá zhruba třetina si kvalifikace uchovala.
- / 5 / Z aktuálně pracovně aktivních se nejčastěji do méně kvalifikovaných pozic propadají lidé, kteří na Ukrajině pracovali jako techničtí a odborní pracovníci a úředníci. Ve 2/3 zažili propad kvalifikace a necelá polovina z nich pracuje jako pomocní pracovníci, dělníci apod. Největší stabilita zaměstnání je mezi menšinou ukrajinských uprchlíků, kteří již doma pracovali v nekvalifikovaných manuálních profesích.
- / 6 / Napříč kvalifikacemi platí, že zhruba polovina ekonomicky aktivních uprchlíků aktuálně nepracuje. **Lidé z původně specializovanějších pozic ale výrazně častěji pracují na dálku na Ukrajině a méně často našli uplatnění v Česku.**

Prekarizace

- / 7 / Extrémní časové přetěžování uprchlíků českými zaměstnavateli či kombinací prací v Česku se vyskytuje, ale je relativně málo časté – 5 % pracujících uprchlíků pracuje v Česku více než 60 hodin týdně.
- / 8 / Řada uprchlíků pracuje za malé odměny a platy. **Více než třetina (35 %) si vydělá do 100 Kč čistého na hodinu** a jen 11 % nad 200 Kč čistého za hodinu. To je dáno zejména prací v nekvalifikovaných profesích, ale i tlakem na nižší platy apod. **Ve většině oborů mají Ukrajinci menší příjem, než je průměr u Čechů. Nízké výdělky jsou ale celkově dány zejména tím, že pracují v nekvalifikovaných pozicích.**
- / 9 / **Okolo pětiny pracujících uprchlíků pracuje podle svých slov pro agentury (13 %) či pro neformální zprostředkovatele práce (7 %),** což je často spojeno s omezením příjmů. Řada dalších s těmito pracemi má zkušenosti z minulosti či jim byly nabízeny.

Spokojenost a hledání nové práce

- / 10 / Zhruba polovina (52 %) pracujících uprchlíků je spokojena s náplní práce. Méně než třetina (31 %) říká, že pracuje v odpovídající kvalifikaci, což je v souladu s výše uvedeným srovnáním profesí na Ukrajině a v Česku. Spokojenost souvisí s výší příjmu i možnostmi využít svou kvalifikaci.
- / 11 / **Jen 20 % pracujících uprchlíků říká, že by jim pracovní příjmy v ČR stačily na živobytí** včetně zajištění vlastního bydlení, pokud by neměli další příjmy z Ukrajiny či podporu.
- / 12 / Aktivně si novou či jinou práci hledají tři čtvrtiny uprchlíků, kteří nepracují, a 40 % pracujících. **Nejvíce by jim podle vlastních slov pomohla lepší znalost češtiny** (zmiňuje 83 %) a uznání kvalifikace z Ukrajiny (zmiňuje 32 %).

Jazykové a ICT kompetence

- / 13 / Zhruba pětina uprchlíků již říká, že umí česky natolik, že se domluví v běžných situacích a rozumí textu. Většina (57 %) dá podle vlastních slov dohromady alespoň pár vět a jednodušším rozumí. Pokrok v subjektivní jazykové vybavenosti od června je ale relativně omezený.
- / 14 / Důvodem může být, že pouze třetina dospělých uprchlíků navštěvuje jazykové kurzy – 22 % prezenčně a 10 % online. Velká část (45 %) se snaží místo kurzů samovzdělávat. Jen menšina uprchlíků (30 %) se ale dokáže věnovat studiu češtiny intenzivně (více než 5 hodin týdně).
- / 15 / Důvodem omezeného vzdělávání není nechuť uprchlíků, ale to, že jim na placené kurzy chybí peníze (38 %), neví o kurzech nebo nemají čas kvůli práci či hlídání dětí.
- / 16 / Lidé, kteří se česky dorozumí v běžných situacích, v Česku výrazně častěji pracují. Častěji také pracují v profesích, které odpovídají jejich kvalifikaci.
- / 17 / Souvislost pracovního uplatnění a ICT dovedností je složitější. Lidé s velmi vysokými ICT kompetencemi častěji pracují na dálku na Ukrajině.

Celkové shrnutí

Přes relativně vysokou pracovní aktivitu Ukrajinců je **stále aktuální varování** expertů [z března 2022](#), že jazyková bariéra, neuznávání kvalifikací a nedostatek školek může vést k tomu, že se **uprchlíci uplatní majoritně v nekvalifikovaných a méně placených pozicích**. To není výhodné ani pro Česko, protože v těchto sektorech může docházet k tlaku na mzdy a jejich nezvyšování, a naopak nevyužíváme kvalifikaci a expertizu řady uprchlíků.

Doporučení PAQ Research

- / 1 / **Posílit jistotu a možnost plánování u zaměstnavatelů.** Například vyjasnit podmínky prodloužení dočasné ochrany a následujícího získávání pracovního povolení. Umožnit započítání pobytu uprchlíků do doby nutné pro získání trvalého pobytu apod. Při vyšší jistotě lze předpokládat vyšší ochota zaměstnavatelů k investicím do jazykového vzdělávání, rekvalifikací apod.
- / 2 / **Posílit a urychlit možnost uznávání kvalifikací** – revize seznamu regulovaných profesí, rozšíření a zrychlení kapacit nostrifikace, standardizace a zrychlení procesu zkoušek pro prokázání profese, umožnění prokázání způsobilosti přes zaměstnavatele, zrušení poplatků za uznávání kvalifikací.
- / 3 / Posílit **system asistence** na trhu práce – například posílat nabídky z ÚP a dalších zdrojů i uprchlíkům, kteří našli jen zaměstnání výrazně pod deklarovanou kvalifikací.
- / 4 / **Výrazně posílit jazykové vzdělávání dospělých** – podpora bezplatné jazykové výuky (buď online či hybridně), povinnost zaměstnavatelů uvolňovat v pracovní době na jazykové vzdělání.
- / 5 / Posílit **dostupnost dětských skupin a předškolního vzdělávání**, a to zejména v přetížených regionech s omezenou nabídkou školek (Praha a okolí, Brno apod.).
- / 6 / **Bojovat s šedou ekonomikou** – posílením kontrolní činnosti inspektorátu práce či daňovými změnami, které sníží zdanění méně vydělávajících osob.

O výzkumu

Cíle a obsah výzkumu

V dokumentu naleznete zjištění z druhého reprezentativního výzkumu ukrajinských uprchlíků v ČR, který se zabýval otázkami práce, mobility a dovedností. Tento report popisuje zkušenosti s prací v Česku, uplatnění v různých kvalifikacích, prekarizaci práce uprchlíků, úroveň češtiny a IT dovedností. Popisuje také souvislosti mezi pracovním uplatněním a různými podmínkami uprchlíků žijících v Česku. Report je součástí výzkumné série Hlas Ukrajinců.

Realizátoři a partneři

Výzkum realizuje **PAQ Research, z. ú.** (obsah a zpracování výstupů) **Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.** (sběr dat, spolupráce na obsahu). Výzkum finančně podpořilo **Hlavní město Praha** (rozšíření výběrového souboru v rámci Prahy pro detailnější zmapování situace na městských částech), **Google Česká republika** (výzkum jazykových a IT dovedností a jejich vztah s pracovním uplatněním) a nadace **3WFoundation** (téma pracovní prekarizace).

Metodika

Zpráva vychází zejména z druhé vlny výzkumu mezi uprchlíky z Ukrajiny, kterého se zúčastnilo N=1590 dospělých ekonomicky aktivních uprchlíků (jsou vynecháni respondenti, kteří byli před odjezdem z Ukrajiny studenti, důchodci nebo na mateřské – tedy dospělí, u kterých nelze předpokládat pracovní aktivitu). Dotazování probíhalo od 4. 8. do 18. 8. 2022. V případě otázek na vývoj znalostí češtiny a kvalifikaci vykonávané práce vycházíme navíc z odpovědí N=1300 uprchlíků z Ukrajiny (dotazování od 20. 6. do 13. 7. 2022) – tyto dvě skupiny se překrývají.

Výzkum probíhá online dotazováním na panelu uprchlíků z Ukrajiny, který provozuje Sociologický ústav AV ČR. Panel vznikl ve spolupráci SOÚ AV ČR a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, které během censu pracovní aktivity žadatelů o humanitární dávku oslovilo domácnosti uprchlíků s možností participovat ve výzkumech SOÚ AV ČR. Účast ve výzkumech je anonymní a honorovaná (převod odměn na charitu), identita respondentů je během rekrutace panelu ověřována telefonicky.

Výstupy prezentované v této zprávě vychází ze vzorku, který je **reprezentativní z hlediska kraje bydliště v rámci České republiky, kombinace věku a pohlaví respondentů v rámci krajů a z hlediska vzdělání na úrovni ČR (hrubě odpovídá statistikám MPSV o příjemcích humanitární dávky)**. Reprezentativita je zajištěna kombinací náhodného stratifikovaného výběru (oslovení náhodně vybraných kontaktů v rámci mikroregionů ČR) a následným dovážením dat, aby struktura výběrového souboru odpovídala statistikám z dat Ministerstva vnitra ČR (CIS) a MPSV.

Výzkum reprezentuje postoje a zkušenosti lidí Ukrajiny, kteří do Česka přišli po únoru 2022 a stále v Česku zůstávají.

/ 1 / Stav zaměstnanosti a na čem závisí

Data o zaměstnanosti uprchlíků [zveřejňují](#) úřady práce, podle nichž v Česku začalo pracovat 107 tisíc Ukrajinců. Tato data ale zahrnují všechny uprchlíky od začátku války, z nichž část již ČR opustila. A zároveň zahrnují dohody o provedení práce a další kontrakty bez ohledu na to, zda je na ně aktuálně vykonávána práce. Na druhé straně nezohledňují případnou práci načerno. Proto je dobré údaje o pracovní aktivitě zkoumat i výběrovým šetřením.

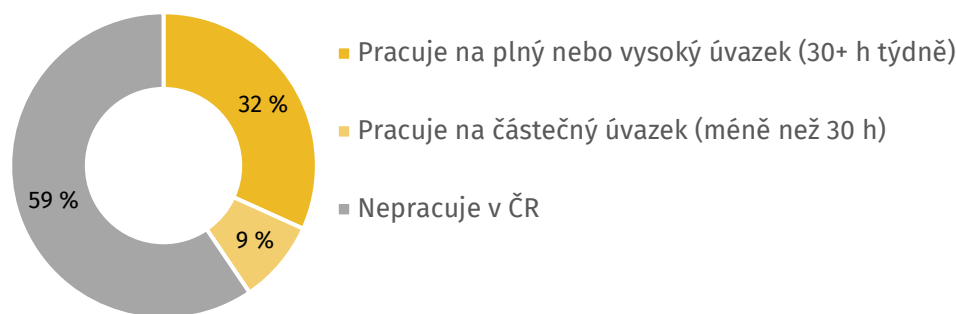
Podle našeho výzkumu vykonává placenou práci v Česku aktuálně 41 % ekonomicky aktivních dospělých ukrajinských uprchlíků (*Graf 1.1*). Celkem 32 % uprchlíků má rozsah práce téměř odpovídající plnému úvazku a 9 % pracuje částečně (méně než 30 hodin týdně). To je zhruba v souladu s oficiálními odhady MPSV, ačkoli naše data naznačují že reálná pracovní aktivita může být mírně nižší než počty uzavřených dohod a smluv.¹

Část lidí v Česku zároveň pracuje na dálku pro firmy sídlící na Ukrajině. To se týká 22 % ekonomicky aktivních uprchlíků. Zároveň většina z nich tuto práci kombinuje s prací v Česku – ve výsledku tak 14 % dospělých uprchlíků z Ukrajiny pracuje na dálku i v ČR (*Graf 1.2*).

Tento vzorek zahrnuje pouze ty uprchlíky, kteří jsou ekonomicky aktivní, tedy ne studenty důchodce ani rodiče, kteří na Ukrajině čerpali rodičovskou dovolenou, a nedá se tedy předpokládat, že by zde měli práci.

Graf 1.1

/ Účast ukrajinských uprchlíků na pracovním trhu

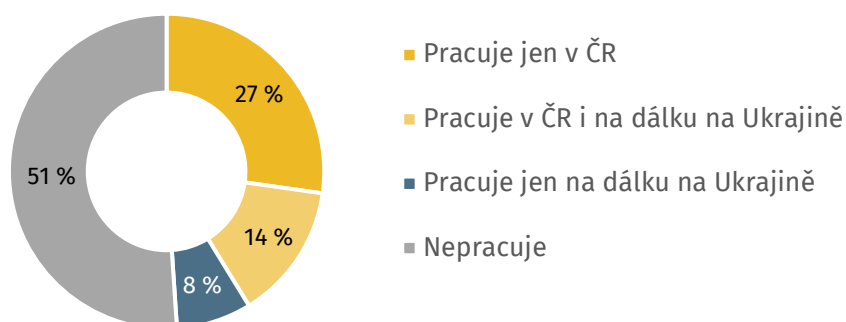

Poznámka: N=1590. Znění otázek: Vykonáváte v současné době placenou práci? / Kolik hodin týdně obvykle trávíte prací v Česku?

¹ Z dat ÚP a odhadovaného počtu uprchlíků by se dala odhadovat pracovní aktivita 50–60 %. Naše data naznačují, že u některých mohla být nárazová a přerušena, případně se část z lidí s aktivními smlouvami vrátila na Ukrajinu apod.

Graf 1.2

/ Kombinace s prací na Ukrajině

Poznámka: N=1590. Znění otázky: Vykonáváte v současné době placenou práci?

Tabulka 1 popisuje míru pracovní aktivity ukrajinských uprchlíků v závislosti na řadě faktorů. Velký rozdíl je mezi rodiči a lidmi bez dětí. U rodičů pak záleží na tom, zda se o jejich děti jsou schopny „postarat“ vzdělávací služby v Česku. Konkrétně v případě rodičů dětí v předškolním věku pracuje u českých zaměstnavatelů 55 % těch, jejichž dítě chodí do školky, ale jen 26 % těch, kteří školku nemají.

Častěji pracují lidé ve standardním bytovém bydlení (44 %) a naopak méně často lidé v bytech nesplňujících standardy kvality a obytné plochy² (38 %). Kausalita zde může být dána oběma směry – lidé, kteří pracují, si mohli dovolit zlepšit svoje bydlení. Ale nesegregované bydlení může také pomáhat k lepším kontaktům a shánění práce.

Výrazně více v Česku pracují uprchlíci mimo Prahu (45 %) než v Praze (32 %). Uprchlíci v Praze častěji pracují jen na dálku na Ukrajině (10 % vs 7 % mimo Prahu), ale častěji jsou také zcela pracovně neaktivní. To může být dáno jejich vyšším sociálním statusem a úsporami z Ukrajiny, vyšším propojením s existující diasporou a jejími příjmy. Ale také tím, že ukrajínští uprchlíci jsou v Česku často stále závislí na nekvalifikované práci, která je v Praze omezená v oblasti průmyslu, výroby a zemědělství. V Praze tak může pracovní aktivitu více blokovat jazyková bariéra a (ne)uznávání kvalifikací.

O něco méně se pro české zaměstnavatele realizují Ukrajinci s vysokoškolským vzděláním, pracuje jich zde pouze 39 % oproti 42 % Ukrajinců se základní nebo střední školou a 57 % těch s vyšším odborným vzděláním. Nízká pracovní aktivita uprchlíků s VŠ může být daná tím, že jsou pro ně hůře dostupné práce v odpovídající kvalifikaci kvůli jazyku a uznávání kvalifikací. Zároveň ale vysokoškolsky vzdělaní uprchlíci výrazně častěji pracují pouze na dálku na Ukrajině (11 %) než ti s nižším vzděláním (1–4 %).

O něco více, ale ne výrazně v Česku také pracují uprchlíci, kteří se přistěhovali v prvních dvou měsících války. Naopak žádný vztah neexistuje mezi mírou pracovní aktivity a tím, jestli měli uprchlíci v Česku blízkého příbuzného už před válkou. To může být dáno mimo jiné tím, že občas čerpají z příjmu této původní diaspory a často v rámci ní bydlí.

² O bydlení ukrajinských uprchlíků a míře substandardního bydlení jsme psali v [předešlé zprávě ze série Hlas Ukrajinců](#).

Tabulka 1

/ Zaměstnanost dle faktorů: školky, typ bydlení, lokalita, vzdělání, doba příchodu

		Všichni	Mají děti v předškolním věku			Typ a kvalita bydlení			Lokalita		Vzdělání			Kdy přijeli do ČR	
			Ne	Ano, v MŠ	Ano, ale nejsou v MŠ	Nebytové	Bytové substandardní	Bytové standardní	Praha	Mimo Prahu	ZŠ/SŠ	VOŠ	VŠ	Únor-březen	Duben a dále
Práce v ČR	Vysoký úvazek (30+ h)	32 %	34 %	35 %	20 %	35 %	28 %	34 %	22 %	36 %	31 %	48 %	29 %	32 %	30 %
	Částečný úv. (do 30 h)	9 %	8 %	20 %	6 %	8 %	9 %	10 %	10 %	8 %	10 %	8 %	8 %	9 %	6 %
	Nepracují v ČR	60 %	58 %	44 %	74 %	58 %	64 %	57 %	68 %	56 %	59 %	44 %	63 %	59 %	64 %
Práce	Jen v ČR	27 %	29 %	28 %	19 %	26 %	25 %	32 %	22 %	29 %	22 %	35 %	28 %	27 %	28 %
	V ČR + na dálku na UA	14 %	13 %	28 %	10 %	17 %	13 %	12 %	10 %	16 %	19 %	22 %	11 %	15 %	10 %
	Jen na dálku na UA	8 %	9 %	2 %	6 %	7 %	8 %	9 %	10 %	7 %	1 %	4 %	11 %	7 %	11 %
	Nepracují	51 %	48 %	41 %	66 %	50 %	54 %	47 %	59 %	48 %	58 %	39 %	50 %	51 %	51 %

Poznámka: N=1590; Znění otázek Vykonáváte v současné době placenou práci? / Kolik hodin týdně obvykle trávíte prací v Česku? Zelená pole značí signifikantně vyšší hodnoty oproti ostatním kategoriím.

/ 2 / Využití kvalifikací

Kromě samotné zaměstnanosti a počtu odpracovaných hodin je důležité také zmapovat, v jakých oborech lidé z Ukrajiny v Česku pracují a zda jejich pracovní pozice odpovídají zkušenostem a kvalifikacím, které si přivezli z Ukrajiny. Pro toto zmapování jsme využili oficiální klasifikaci zaměstnání [CZ-ISCO](#). Respondenti přesně popsali svoji profesi na Ukrajině a vykonávanou práci v Česku. Tyto profese jsou zakódovány do detailního kódovníku ISCO (obsahuje stovky profesí), kde jsou v první úrovni seskupeny do 9 typů zaměstnání lišících se úrovní kvalifikace a povahou práce.

Protože některé typy jsou v rámci původních či v Česku vykonávaných profesích málo zastoupeny, využíváme v následující analýze kategorizaci ISCO do 6 typů zaměstnání:

ISCO původní kategorie	Sloučené kategorie
1 Zákodníci a řídicí pracovníci	Specialisté a řídicí pracovníci
2 Specialisté	
3 Techničtí a odborní pracovníci	Techničtí / odborní pracovníci, úředníci
4 Úředníci	
5 Pracovníci ve službách a prodeji	Pracovníci ve službách a prodeji
6 Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	Řemeslníci a kvalifikované manuální práce
7 Řemeslníci a opraváři	
8 Obsluha strojů a zařízení, montéři	Dělníci a nekvalifikovaní / pomocní manuální pracovníci
9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	

Analýza ukazuje, že pracující uprchlíci v Česku velmi často ztrácí kvalifikace (*Grafy 2.1 a 2.2*). Pokud vycházíme jen z lidí, kteří jsou aktuálně pracovní aktivní, tak:

- V rámci lidí, kteří na Ukrajině pracovali jako „*Vedoucí pracovníci a specialisté*“, pracuje 22 % podobných kvalifikací pro českého zaměstnavatele, 21 % na dálku. Zbýlých 57 % pracuje v méně kvalifikovaných profesích – v rámci toho 28 % jako dělníci, pomocní pracovníci apod.
- „*Techničtí/odborní pracovníci a úředníci*“ z Ukrajiny pracují v pětině případů ve srovnatelných či vyšších kvalifikacích, ve 14 % případech na dálku na Ukrajině. Zbytek pracuje většinou v nižších kvalifikacích, 45 % jako pomocní pracovníci, dělníci apod.
- Do nejméně kvalifikovaných manuálních pozic se posunulo i zhruba 59 % Ukrajinců, kteří doma pracovali v běžných pozicích ve službách a prodeji (kuchaři, prodavači apod.) a 49 % těch, kteří byli doma řemeslníci.
- Největší stabilita zaměstnání je tak mezi menšinou ukrajinských uprchlíků, kteří již doma pracovali v nekvalifikovaných manuálních profesích.

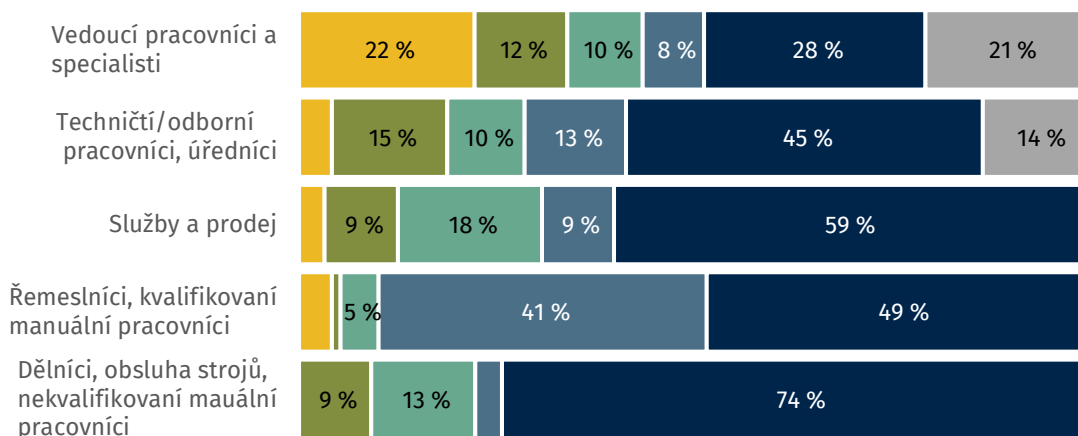
To, že zhruba polovina ekonomicky aktivních uprchlíků (18 a více let s vyloučením studentů, důchodců, mateřská) aktuálně nepracuje, platí napříč kvalifikacemi. Lidé z expertních pozic ale dle očekávání výrazně častěji pracují na dálku na Ukrajině a méně často našli uplatnění v Česku.

Graf 2.1

/ Změny v pracovní náplni mezi původní prací na Ukrajině a aktuální v Česku (jen pracující)

- Vedoucí pracovníci a specialisti
- Techničtí/odborní pracovníci, úředníci
- Služby a prodej
- Řemeslníci, kvalifikovaní manuální pracovníci
- Dělníci, obsluha strojů, nekvalifikovaní manuální pracovníci
- Pracují na dálku Ukrajině

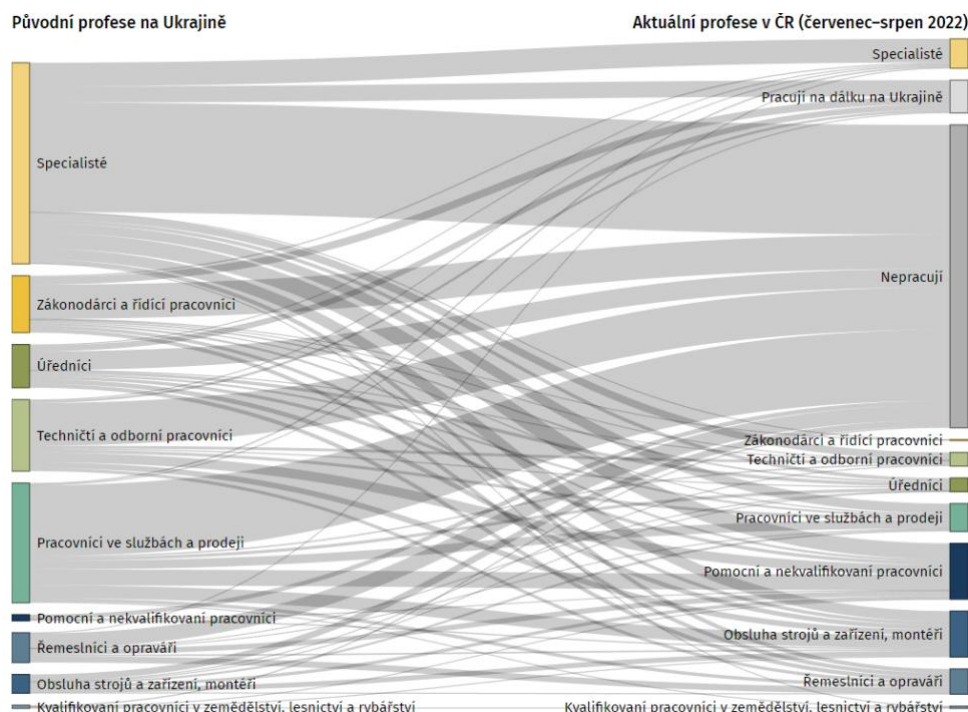
KVALIFIKACE NA UKRAJINĚ:

Poznámka: N=826; Procenta zobrazují, v jaké profesi podle ISCO pracují nyní uprchlíci, kteří měli na Ukrajině práci v jednotlivých kategoriích profesí popsanych v řádcích. Vyřazení jsou lidé, kteří aktuálně nepracují nebo nebyli ekonomicky aktivní. Znění otázek: Jakou práci jste vykonával(a) naposledy před odchodem z Ukrajiny? (Název práce, Co bylo náplní práce) & Jakou práci nyní v Česku převážně vykonáváte? (Název práce, Co je náplní práce).

Graf 2.2

/ Změny v pracovní náplni mezi původní prací na Ukrajině a aktuální v Česku (všichni). Interaktivní graf je k vidění [na webu PAQ Research](#).

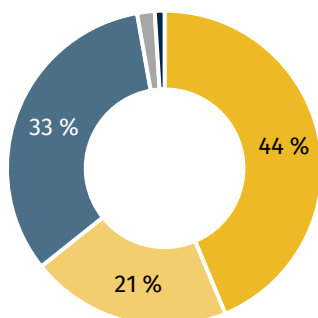

Poznámka: N=1924, levá strana = původní práce na Ukrajině podle klasifikace [ISCO](#), pravá strana = lidé, kteří v červenci–srpnu pracovali v dané kategorii profesí v Česku.; Zařazeni jsou pouze ekonomicky aktivní lidé (ne důchodci, studenti, na rodičovské). Znění otázek: Jakou práci jste vykonával(a) naposledy před odchodem z Ukrajiny?; (Název práce, Co bylo náplní práce) & Jakou práci nyní v Česku převážně vykonáváte? (Název práce, Co je náplní práce).

Pro srovnání poklesu kvalifikací jsme detailně porovnali konkrétní vykonávané profese na Ukrajině a v Česku. Z lidí, kteří si v Česku našli práci, jich 65 % pracuje v méně kvalifikované práci, než jakou měli na Ukrajině, a 44 % ve výrazně méně kvalifikované práci (Graf 2.3). Pohoršili si zejména lidé s vysokoškolským vzděláním, z nichž je 53 % v práci s výrazně nižší kvalifikací, oproti 28–31 % u méně vzdělaných lidí. V *Tabulce 2* uvádíme vybrané příklady změn profesí mezi Ukrajinou a Českem, které odpovídají četnosti změn kvalifikací v populaci.

Graf 2.3

/ Naplnění kvalifikací v ČR

- Práce ve výrazně nižší kvalifikaci
- Práce v mírně nižší kvalifikaci
- Práce v podobné kvalifikaci
- Práce ve vyšší kvalifikaci
- Předtím nepracovali

Poznámka: N=786; Znění otázky: Jakou práci jste vykonával(a) naposledy před odchodem z Ukrajiny?; (název práce, co bylo náplní práce) & Jakou práci nyní v Česku převážně vykonáváte? (Název práce, Co je náplní práce). Sloučení dat z šetření v červnu a v srpnu

Tabulka 2
/ Naplnění kvalifikací v ČR – příklady

posun	Původní práce na Ukrajině		Aktuální práce v Česku	
	ISCO	Popis práce na Ukrajině	ISCO	Popis práce v Česku
Podobná kvalifikace	2431	Specialistka na marketingový výzkum	2512	QA Engineer
Podobná kvalifikace	2433	Expanzní manažer	2141	Produktový manažer
Podobná kvalifikace	5223	Prodavačka v obchodě se šperky	5132	Barmanka v hotelu
Mírně nižší kvalifikace	3412	Sociální pracovnice	5120	Kuchařka v jídelně
Mírně nižší kvalifikace	5223	Prodavačka tabákových výrobků	9112	Pokojská v hotelu
Výrazně nižší kvalifikace	4313	Účetní	7533	Švadlena
Výrazně nižší kvalifikace	4312	Státní úředník v oblasti rozpočtu	7119	Hodinový manžel / opravář
Výrazně nižší kvalifikace	3314	Statistička	9112	Pokojská v hotelu
Výrazně nižší kvalifikace	2221	Zdravotní sestra na chirurgii	5131	Servírka
Výrazně nižší kvalifikace	1212	Vedoucí školicího oddělení v HR	5131	Servírka

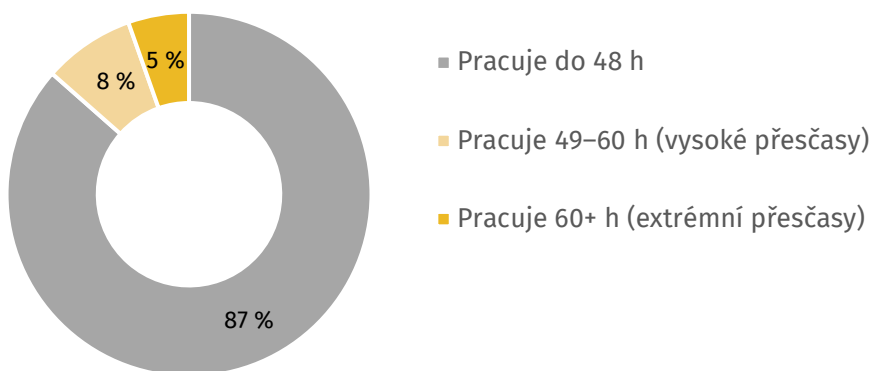
Poznámka: Vybrané příklady původních profesí na Ukrajině a současných v Česku, počet příkladů v každé kategorii posunu ve kvalifikaci odpovídá četnosti v populaci pracujících uprchlíků.

/ 3 / Prekarizace práce

Třináct procent uprchlíků, kteří v Česku pracují, odvede týdně více než 48 hodin práce a 5 % odvede více než 60 hodin, tedy jsou extrémně pracovní vytížení (Graf 3.1). (To zahrnuje pouze práci odvedenou v Česku, ne případnou další práci na Ukrajině.) Vysoké pracovní vytížení se týká častěji lidí bez vysokoškolského vzdělání a s nižšími IT znalostmi. To jsou lidé, kteří pracují v nejméně kvalifikovaných zaměstnáních, jako jsou pracovníci v zemědělství, řemeslníci, montéři a různí pomocní pracovníci ve výrobě a jinde (ISCO kategorie 6–9). Tito zaměstnanci pracují vysoké přesčasy ve 23 %, zatímco lidé v nejkvalifikovanějších pozicích (ISCO 1–2) pouze v 10 %. Častěji pracují vysoké přesčasy lidé, kteří mají v ČR více než jednu práci (40 % z nich).

Graf 3.1

/ Podíl uprchlíků s extrémním pracovním vytížením (v ČR)

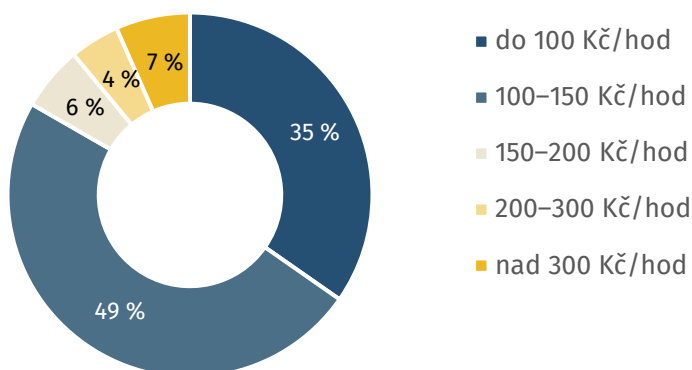

Poznámka: N=618, pouze respondenti, kteří pracují v ČR; Znění otázky: Kolik hodin týdně obvykle trávíte prací v Česku?

Průměrná čistá hodinová mzda mezi ukrajinskými uprchlíky je 146 Kč/h a 83 % pracuje v Česku za méně než 150 Kč/h (Graf 3.2)³. Průměrná mzda se liší mezi druhy práce, uprchlíci v nejméně kvalifikovaných zaměstnáních (ISCO profese 6–9) vydělávají pod 150 Kč/hod v 91 %, zatímco u zbytku kvalifikovanějších pozic je to 71 %.

Graf 3.2

/ Odhad čisté hodinové mzdy z práce odvedené v Česku

Poznámka: N=618, pouze respondenti, kteří pracují v ČR; Znění otázek: Kolik hodin týdně obvykle trávíte prací v Česku? / Jaký čistý měsíční příjem z práce (v korunách) v Česku zhruba máte?

³ Hodinová mzda je vypočítána z odpracovaných hodin a čisté mzdy reportovaných uprchlíky.

Tabulka 3 srovnává průměrné čisté hodinové mzdy ukrajinských uprchlíků v různých kategoriích ISCO s českým standardem z dat ISPV. Výsledky naznačují, že uprchlíci jsou podhodnoceni s výjimkou pracovníků ve službách a nekvalifikovaných pomocných pracovníků. Zde jsou výdělky zhruba srovnatelné. To ale může být dáno i tím, že Ukrajinci méně kvalifikované práce častěji vykonávají na dohody (nižší danění) a zde čerpáme z jejich deklarácí, kam zařazují i neformální platby na ruku. Ty u Čechů nejsou zařazeny, protože odhad výdělků vychází z dat o průměrných mzdách ISPV, kde jsou pouze mzdy na HPP – nikoli dodatečné dohody či výplaty na ruku.

Výdělek Ukrajinců je tedy celkově mírně nižší než u Čechů za podobné práce. Ale nízký průměrná čistá mzda 146 Kč za hodinu je primárně dána tím, že se uplatňují v nízkokvalifikovaných profesích.

Tabulka 3

/ Čistá hodinová mzda v jednotlivých kvalifikacích, srovnání ukrajinských uprchlíků a českého průměru

ISCO kategorie	Průměrná čistá hodinová mzda: ukrajínští uprchlíci [Kč/hod]	Průměrná čistá hodinová mzda: data za Česko, 2021 [Kč/hod]
1 Zákodníci a řídicí pracovníci	NA	430
2 Specialisté	200	295
3 Techničtí a odborní pracovníci	190	200
4 Úředníci	120	150
5 Pracovníci ve službách a prodeji	138	124
6 Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	NA	130
7 Řemeslníci a opraváři	130	155
8 Obsluha strojů a zařízení, montéři	125	150
9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	138	124

Poznámka: Česká čistá hodinová mzda je vypočítaná z průměrné hrubé měsíční mzdy v kategoriích ISCO, počtu pracovních hodin v měsíci a odpovídá 80 % hrubé mzdy, zdroj: [ISPV](#). Některé hodnoty (NA) jsou vynechané z důvodu příliš malého vzorku ukrajinských uprchlíků pracujících.

Zhruba 270 tisícům lidí v Česku zprostředkovávají práci pracovní agentury.⁴ To je procentuálně méně než v řadě jiných zemí. Problém je ale v tom, že vedle seriózních a často mezinárodních pracovních agentur existují i ty, které u zaměstnanců nedodržují zákoník práce, nevyplácejí bonusy a přesčasy, nepojišťují dostatečně zaměstnance pro případ úrazu apod. Podle některých odhadů až 100 tisíc pracovníků v minulosti pracovalo u těchto „šedých agentur“.⁵ Další pracovníci – zejména cizinci – přitom pracují pro zcela neoficiální zprostředkovatele práce, často bez oficiální smlouvy a velkými srážkami ze mzdy apod.⁶ Na tyto zkušenosti jsme se ptali i uprchlíků z Ukrajiny.

Z pracujících uprchlíků reportuje přes 13 %, že pracují přes agentury, a 7 % přiznává, že pracuje přes nelegální zprostředkovatele práce, kteří jim platí na ruku bez oficiální smlouvy a dodržování pracovních předpisů. Mezi těmito skupinami je malý překryv. Celkově je tak zhruba pětina pracujících závislá na těchto podobách zprostředkování práce. Další

⁴ <https://archiv.hn.cz/c1-66943430-pres-agenturu-bude-ve-firmach-pracovat-nejvyse-desetina-lidi-planuje-malacova-zakon-ktery-kvoty-zavadi-uz-poslala-k-pripominkam>

⁵ https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/agentury-prace-nelegalni-zamestnavani.A181018_143751_ekonomika_fih

⁶ <https://cesky.radio.cz/nelegalni-zamestnavani-cizincu-kontroly-loni-odhalily-tisice-pripadu-8739764>

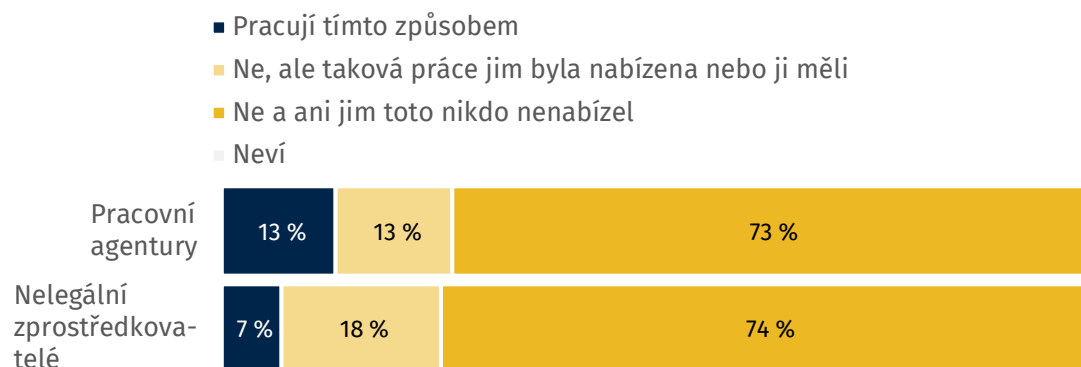
uprchlíci se přitom s tímto typem práce nějakým způsobem setkali – 18 % uprchlíků říká, že jim byla práce přes neoficiální zprostředkovatele nabízena či ji krátkodobě v minulosti dělali (Graf 3.3).

Nejčastěji se práce přes agentury týká uprchlíků v ubytovnách, kde takto pracuje 21 % lidí, a také uprchlíků, kteří nerozumí česky ani na základní úrovni (19 % oproti 5 % z těch, kteří se domluví v běžných situacích). Častěji se s ní také setkali (stejně jako s prací pro nelegální zprostředkovatele) lidé bez vysokoškolského vzdělání. Potvrzuje se tak obava, že kombinace segregace v bydlení a bariér na trhu práce (jazyk) může vést k vyšší zranitelnosti na trhu práce.

Zatímco agentury zaměstnávají uprchlíky častěji mimo Prahu, v Praze naopak uprchlíci častěji pracují přes nelegální zprostředkovatele (12 %). To může být dáno rozsahem ukrajinské diaspory v metropoli, která práce zprostředkovává.

Graf 3.3

/ Podíl respondentů pracujících v ČR přes agentury či neoficiálně

Poznámka: N=618; pouze respondenti, kteří pracují v ČR. Znění otázek: A) Někteří lidé v Česku pracují pro pracovní agentury (Manpower, Grafton aj.). Jde o firmy, které člověka oficiálně zaměstnávají, a ony poskytují jeho práci v jiných podnicích, továrnách, firmách apod. Pracujete vy tímto způsobem?; B) Někteří lidé v Česku pracují pro neoficiální zprostředkovatele práce. Ti dostávají zapláceno od firem a dávají lidem peníze většinou na ruku. Tato práce může probíhat i bez smlouvy a zprostředkovatel si většinou část peněz nechává. Pracujete vy tímto způsobem?

/ 4 / Spokojenost se zaměstnáním a hledání nové práce

Méně než polovina uprchlíků pracujících v ČR tvrdí, že jejich příjem stačí k pokrytí jejich životních nákladů, a pouze 20 % stačí dlouhodobě k životu v Česku včetně zajištění vlastního bydlení bez pomoci státu (Graf 4.1). Výrazně spokojenější jsou v práci lidé s hodinami odpovídajícími plnému úvazku, a to co se týče náplně práce i příjmu.

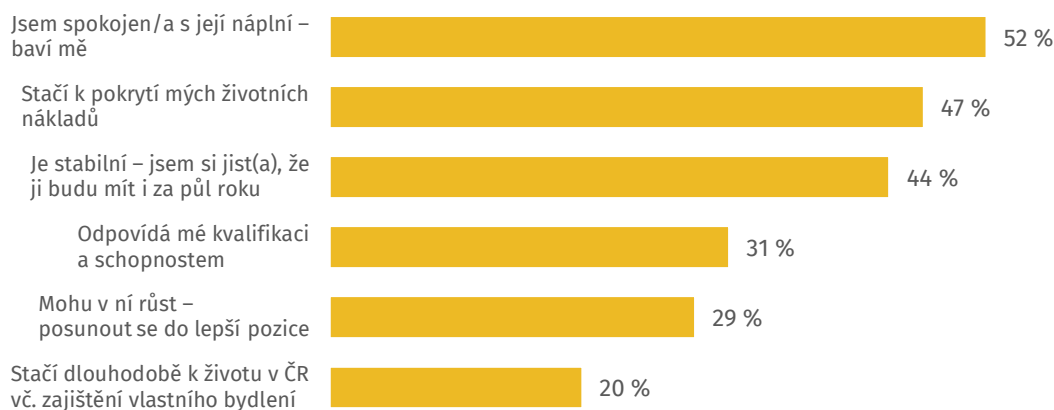
Méně než třetina lidí má práci, která podle nich odpovídá jejich kvalifikaci. To odpovídá objektivnímu srovnání kvalifikací na Ukrajině a vykonávané práce v Česku (Kapitola 2). Spokojenost s kvalifikovaností práce je výrazně nižší mimo Prahu, kde 73 % pracujících tvrdí, že práce neodpovídá jejich kvalifikaci, v porovnání s 55 % v Praze. Mimo Prahu má také méně uprchlíků práci, ve které mohou růst, tj. posunout se do lepší pozice (27 %) než v Praze (36 %). I tato zjištění jsou v souladu s analýzou profesí – mimo Prahu uprchlíci výrazně častěji pracují na nejméně kvalifikovaných pozicích.

Stabilita a kvalita práce souvisí i s tím, jaký mají uprchlíci typ bydlení. Polovina pracujících lidí ve standardních bytech má práci, kterou považuje za stabilní, u lidí v ubytovacích zařízeních je to jen 35 %. Ukrajinci ve standardním bytovém bydlení mají také častěji práci, která odpovídá jejich kvalifikacím (42 % oproti 23 % v nebytovém bydlení) a ve které mohou růst.

Z hlediska pracovních příjmů jsou na tom hůře pracující rodiče s dětmi – podle 59 % práce nestačí na pokrytí běžných výdajů (oproti 40 % u lidí bez dětí). To je dáno vyššími náklady rodiny i tím, že uprchlíci s dětmi častěji pracují méně hodin.

Graf 4.1

/ Jak vnímáte svou práci v ČR

Poznámka: N=618, pouze respondenti, kteří pracují v ČR; Znění otázky: Jak vnímáte tuto svou práci v Česku?

Z ukrajinských uprchlíků, kteří v ČR pracují, si 39 % aktivně hledá jinou práci. Mezi ekonomicky aktivními uprchlíky, kteří práci zatím nemají, si 74 % hledá aktivně práci a 20 % by nabídky zvážilo (Graf 4.2).

Graf 4.2

/ Hledáte si novou/jinou práci?

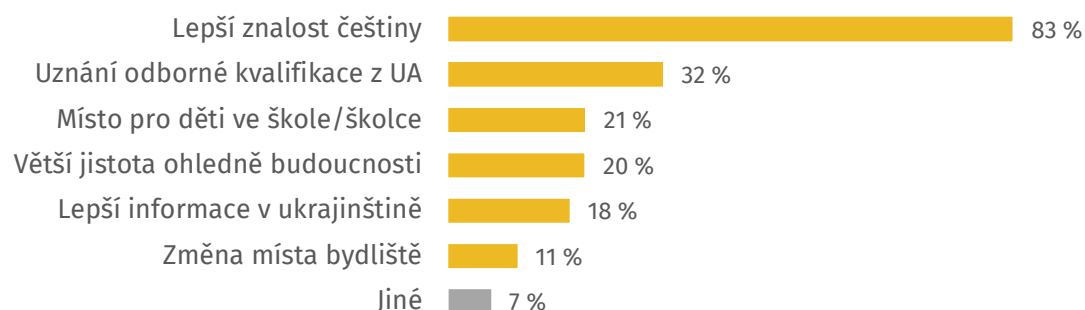
Poznámka: A) N=972, Znění otázky: Hledáte si placenou práci, kterou byste zde vykonával(a) v Česku?; B) N=618, Znění otázky: Hledáte si v Česku lepší či lépe placenou práci, než je ta současná?

Mezi podmínkami, které by jim pomohly najít si práci, uvádějí uprchlíci zdaleka nejčastěji lepší znalost češtiny (83 %, Graf 4.3). Druhou nejčastěji zmíněnou podmínkou je uznání odborné kvalifikace z Ukrajiny. To by pomohlo především vysokoškolsky vzdělaným lidem, uznání kvalifikace z nich uvedlo mezi bariérami 42 %.

Místa pro děti ve školce nebo škole by pomohlo k získání práce 28 % lidem s dětmi, a to častěji v Praze. Právě v Praze i dřívější [analýzy upozorňovaly na nedostatek míst ve školkách](#). Téměř pětina lidí by s hledáním práce pomohla lepší dostupnost informací v ukrajinštině o tom, jak a kde hledat, což se týká především méně vzdělaných lidí.

Graf 4.3

/ Co by uprchlíkům nejvíce pomohlo najít si práci

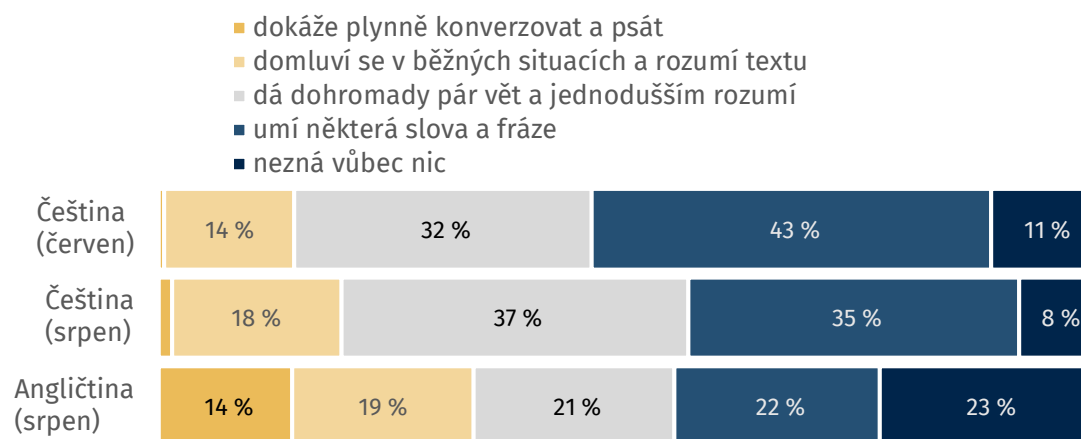
Poznámka: N=1230, jen lidé, kteří chtějí (jinou) práci; Znění otázky: Co by vám nejvíce pomohlo najít si v Česku práci podle vašich představ, pokud ji chcete? Jiné: opakuje se potřeba profesních kurzů (například zorientování se v českém systému pro ukrajinské účetní) a malá nabídka adekvátně placené práce.

/ 5 / Čeština a IT dovednosti jako pracovní předpoklad

Více než polovina ukrajinských uprchlíků dá v češtině dohromady alespoň pár vět a jednodušším větám rozumí (Graf 5.1). Celkem 18 % se domluví v běžných situacích a rozumí textu – tento podíl vzrostl o čtyři procentní body ze 14 % mezi šetřeními, která probíhala v červnu–červenci a v srpnu. O něco pokročilejší úroveň mají uprchlíci v angličtině.

Graf 5.1

/ Znalost češtiny a angličtiny a srovnání v čase

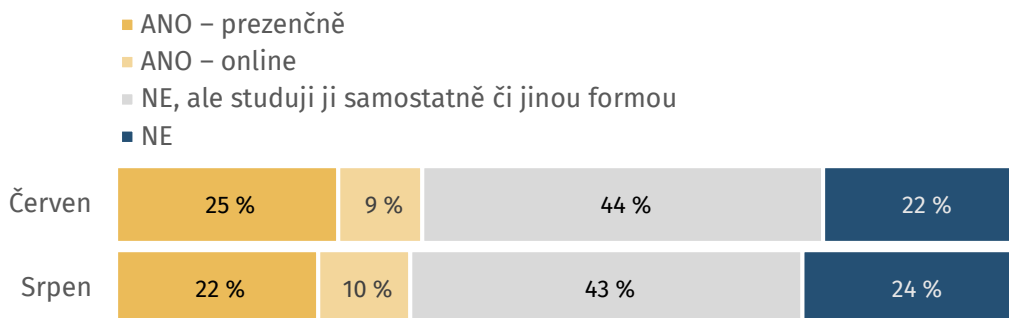

Poznámka: N=1312 (červen), N=1590 (srpen); Znění otázky: Jaké jsou vaše jazykové znalosti v následujících jazycích? (čeština, angličtina)

Omezený posun ve znalosti češtiny mezi červnem a srpem je kromě relativně krátkého časového období dán tím, že jen třetina ekonomicky aktivních ukrajinských uprchlíků navštěvuje kurzy češtiny (prezenčně či online). 43 % se ji učí jinou formou či samostatně a téměř čtvrtina se česky neučí vůbec. Lidé, kteří navštěvují kurzy nebo se učí jinou formou, umí česky v průměru výrazně lépe. Od předchozího šetření provedeného v červnu podíl lidí učících se česky i přes nárůst dovedností nepatrně klesl, což ale může být způsobené i omezenou nabídkou kurzů v letním režimu. Z červnového vzorku je vidět, že nejvíce lidí se češtině věnuje 2–5 hodin týdně a stejná část (30 %) se učí více než 5 hodin týdně (Graf 5.3).

Graf 5.2

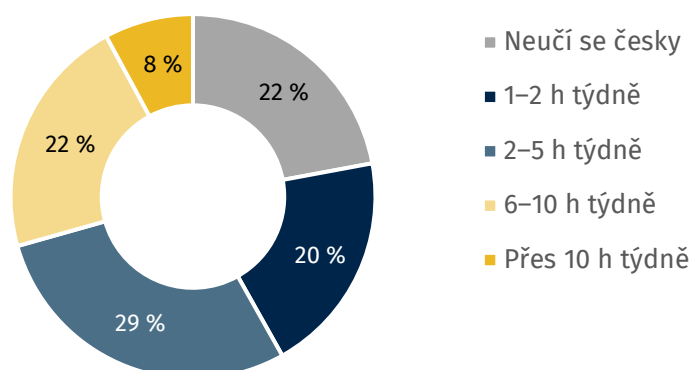
/ Navštěvujete kurzy češtiny?

Poznámka: N=1312 (červen), N=1590 (srpen); Znění otázky: Chodíte na kurzy češtiny?; *NE = NE, zatím se studiu češtiny nevěnuji + NE, nepotřebuji studovat češtinu

Graf 5.3

/ Kolik hodin týdně trávíte studiem češtiny?

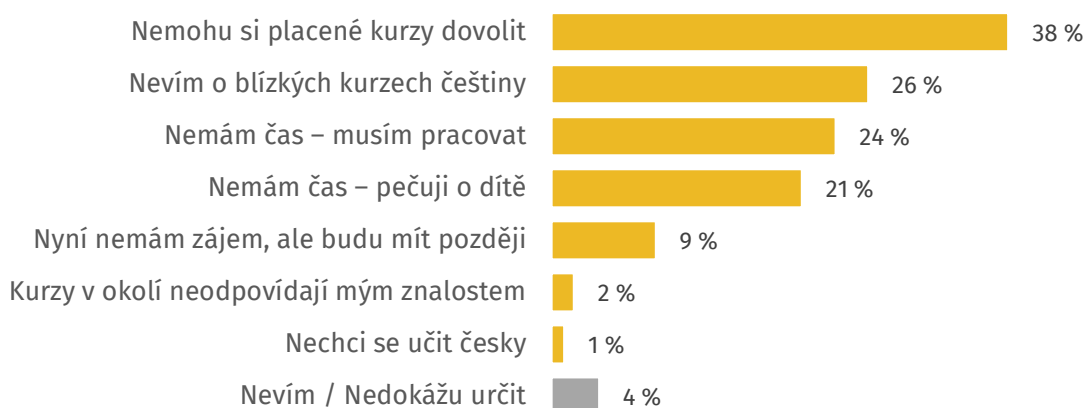

Poznámka: N=1312; data z června; Znění otázky: Kolik hodin týdně strávíte v průměru na kurzech či cíleným studiem češtiny?

Z části Ukrajinců, kteří navštěvují kurzy češtiny, je má 79 % poskytnuté zdarma, 11 % platí menší částku a 11 % platí více než 400 Kč/hod. Cena kurzů je ale bariérou pro ty, kteří se studiu nevěnují. Nejvíce z nich (38 %) totiž uvádí, že na kurzy nechodí právě z důvodu vysoké ceny, čtvrtina také proto, že neví o dostupných kurzech ve svém okolí (Graf 5.4).

Graf 5.4

/ Bariéry navštěvování kurzů češtiny

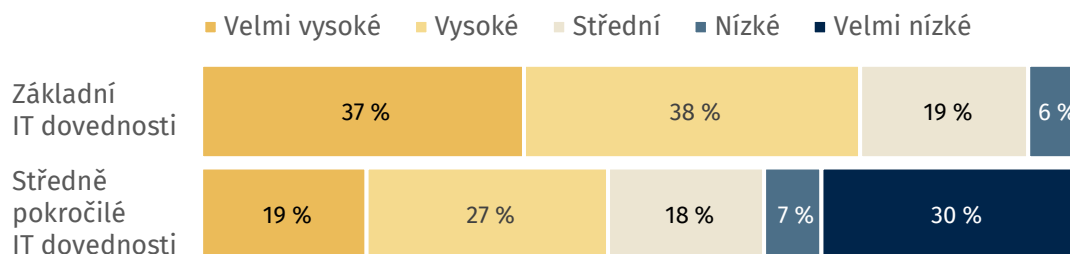
Poznámka: N=845; Lidé, kteří nenavštěvují kurz češtiny a nedeklarují, že se nepotřebují učit česky. Znění otázky: Co Vám brání navštěvovat kurzy češtiny?

V IT dovednostech jsme zkoumali základní dovednosti pomocí baterie převzaté z World Internet Project (WIP), která obsahuje například dovednosti vyhledání jednoduché informace na internetu, připojení k internetu nebo vyhledání lidí na sociálních sítích. Tyto základní IT dovednosti má 75 % uprchlíků velmi vysoké či vysoké. Detailní srovnání (Appendix) ukazuje, že tyto základní dovednosti jsou v populaci dospělých uprchlíků mírně vyšší než v české populaci v roce 2014 (poslední WIP).

Ve středně pokročilých dovednostech práce s počítačem si důvěřuje 46 % uprchlíků (Graf 5.5). To znamená, že je pro ně snadná většina úkolů typu vytvořit powerpointovou prezentaci, pozvánku na videohovor nebo pracovat se sdílenými dokumenty online. U výzkumu IT dovedností je ale nutno poznamenat, že výzkum probíhá pouze online

a nemohou se ho účastnit lidé, jejichž IT dovednosti neumožňují ani otevření emailu a vyplnění dotazníku.

Graf 5.5
/ IT dovednosti

Poznámka: N=1590, N=1590 (srpen); Základní IT dovednosti: Zjistit na internetu nějakou konkrétní informaci, Ověřit na internetu pravdivost nějaké informace, Nastavit základní zabezpečení vašeho počítače proti sledování či krádeži informací, Nastavit v počítači připojení k internetu, Najít si na internetu lidi s podobnými zájmy či problémy. / Středně pokročilé IT dovednosti: Vytvořit prezentaci, Vytvořit pozvánku na plánovaný videohovor a pozvat účastníky, Provést rozšířené vyhledávání v Google za účelem nalezení fotky, Kontrola důvěryhodnosti online média/stránky, Vytvořit sdílenou složku a sdílet povolení jí editovat s několika dalšími osobami, Uložit soubor do sdílené složky, k níž dostanete link emailem, Identifikovat, že jste stáhl/a podezřelý soubor, Stáhnout a nainstalovat si antivírus, nechat antivírus zkontrolovat podezřelý soubor. Detailní výsledky viz Appendix.

Úroveň češtiny souvisí s pracovní aktivitou uprchlíků, na plný nebo vysoký úvazek v Česku pracuje 42 % těch, kteří se dokáží domluvit v běžných situacích, ale jen 26 % těch, kteří umí jen některá slova a fráze, ti jsou také častěji nezaměstnaní (*Tabulka 4*). Úroveň češtiny zároveň uprchlíci uvádějí jako nejčastější bariéru získání práce (viz *Kapitola 4*). Znalost češtiny a potažmo cenová dostupnost kurzů se tedy jeví jako jeden z nejdůležitějších podmínek pro zapojení uprchlíků z Ukrajiny do pracovního trhu na adekvátních kvalifikacích.

Lidé s úrovní češtiny, na které se domluví v běžných situacích, méně často pracují ve výrazně nižší kvalifikaci než na Ukrajině – tento pokles je u 32 % oproti cca 50 % mezi lidmi s horší jazykovou znalostí. Sice se jim také často nedaří udržet si původní kvalifikaci (36 % pracuje ve stejné či vyšší kvalifikaci), ale nezažívají takový profesní propad.

Na druhou stranu vztah mezi dovednostmi v oblasti práce s počítačem a pracovní aktivitou uprchlíků v Česku není tak jasný jako u znalostí češtiny. IT dovednosti nezvyšují pravděpodobnost pracovní aktivity, naopak lidé s velmi pokročilými dovednostmi mají v ČR práci nejméně ze všech (65 %, *Tabulka 4*). Tito lidé zároveň vyrovnávají svou pracovní aktivitu tím, že pracují na dálku na Ukrajině, což se týká 17 % z nich oproti 9 % z celkové populace. Tyto rozdíly jsou stejně jako u efektu vysokoškolského vzdělání pravděpodobně dané tím, že pro vzdělanější část uprchlíků je složitě (bez znalosti jazyka) najít práci, která by odpovídala jejich kvalifikaci, a tak častěji nemají v ČR práci žádnou.

Tabulka 4:

Čeština, IT dovednosti a pracovní aktivita v ČR a dálkově na Ukrajině

		Všichni	Znalost češtiny			Středně pokročilé IT dovednosti			
			Neumí česky	Rozumí jednodušším větám	Domluví se v běžných situacích	Nízké	Střední	Vysoké	Velmi vysoké
Práce v ČR	Vysoký úvazek (30+ h)	32 %	26 %	32 %	42 %	32 %	34 %	34 %	30 %
	Částečný úv. (do 30 h)	9 %	6 %	10 %	11 %	9 %	11 %	10 %	6 %
	Nepracují v ČR	60 %	68 %	57 %	47 %	59 %	55 %	56 %	65 %
	Pracují jen v ČR	30 %	22 %	28 %	37 %	21 %	27 %	38 %	28 %
	Pracují v ČR a na UA	12 %	12 %	15 %	17 %	20 %	20 %	8 %	8 %
	Pracují jen na UA	9 %	8 %	8 %	6 %	7 %	4 %	6 %	17 %
	Nepracují	48 %	58 %	49 %	40 %	51 %	49 %	48 %	47 %
	Práce ve výrazně nižší kvalifikaci	44 %	45 %	53 %	32 %	38 %	45 %	51 %	55 %
	Práce v mírně nižší kvalifikaci	21 %	21 %	16 %	32 %	25 %	26 %	22 %	7 %
	Práce v podobné nebo vyšší kvalifikaci	35 %	34 %	30 %	36 %	37 %	30 %	26 %	38 %

Poznámka: N=1590; Znění otázek: Jaké jsou vaše jazykové znalosti v následujících jazycích? (čeština) – data ze srpna; Skóre IT dovedností je vypočítané z hodnocení jednotlivých položek z baterie středně pokročilých IT dovedností – viz Appendix. Zelená pole značí signifikantně vyšší hodnoty oproti ostatním kategoriím.

Appendix: IT dovednosti

Tabulka 5:
/ Základní IT dovednosti

Dovednosti	Hlas Ukrajiny (2022)	WIP – Česká republika (2014)
Zjistit na internetu nějakou konkrétní informaci	91 %	83 %
Ověřit na internetu pravdivost nějaké informace	81 %	63 %
Nastavit základní zabezpečení vašeho počítače proti sledování či krádeži informací	36 %	44 %
Nastavit v počítači připojení k internetu	73 %	60 %
Najít si na internetu lidi s podobnými zájmy či problémy	72 %	69 %

Poznámka: N=1590; Podíl respondentů, pro které je tento úkol snadný nebo velmi snadný. Otázka: Jak snadné je pro vás následující zadání na PC ...; WIP = data z worldinternetproject.net: SVĚTOVÝ PROJEKT O INTERNETU – ČESKÁ REPUBLIKA, online [ZDE](#)

Tabulka 6:
/ Středně pokročilé IT dovednosti

Dovednosti	Hlas Ukrajiny (2022)
Vytvořit prezentaci. (např. v PowerPointu, Google Slides)	39 %
Vytvořit pozvánku na plánovaný videohovor (Zoom, Google Meets, MS Teams) a pozvat na ni další účastníky.	42 %
Provést rozšířené vyhledávání v Google za účelem nalezení fotky.	51 %
Kontrola důvěryhodnosti online média/stránky.	31 %
Vytvořit sdílenou složku (Google Drive, Dropbox apod.) a sdílet povolení jí editovat s několika dalšími osobami.	40 %
Uložit soubor do sdílené složky, k níž dostanete link emailem.	54 %
Identifikovat že jste stáhl/a podezřelý soubor.	41 %
Stáhnout a nainstalovat si antivirus, nechat antivirus zkontrolovat podezřelý soubor.	43 %

Poznámka: N=1590; Podíl respondentů, pro které je tento úkol snadný nebo velmi snadný. Otázka: Jak byste zvládl/a následující úkoly? Srovnávací data nejsou k dispozici.